

PRINCIPIUL SUCCESULUI MUZICAL – ARTISTIC

BABII Vladimir
BĂLȚI, MOLDOVA

THE PRINCIPLE OF THE MUSICAL-ARTISTIC SUCCESS

In musical education, alongside with other domains of Pedagogics it has been focused on the change of the process content; that is the exterior factors have been more emphasized than the interior ones. There are characterized by the change (development of the ego's interior world. The problem in the change in Education has always been a criteria of the change / development of an efficient personality. It is the success that constitutes both an act of accomplishment, and an act of change / renovation.

Constatăm că evaluarea / aprecierea muncii artistice în cadrul educației muzicale a școlii de azi, preponderent, se desfășoară defavorizat în formă *comparată*, adică conform paradigmei: *succes* / *insucces*, ceea ce înseamnă că elevul *A* are succes pentru că elevul *D* nu are *succes personal* în

activitatea concretă sau *insucces global* - în activități diverse. O astfel de pedagogie acordă mai puțină atenție *centrării* complexului energetic al elevului pe paradigma *succes / succes*, abordând o „strategie bagatelizată”, care orientează elevul spre un comportament de *defensivă*. Evident, actorul acțiunii caută să devieze de la eșecurile personale, dar mai cu seamă – de la aprecierile factorilor externi, iar în cele din urmă, se alege cu un refugiu în spațiul/mediul său individual pentru a-și ocroti demnitatea personală. Am identificat că acolo unde se menține starea de defensivă personală, mai ales cu referință la domeniul muzical, din procesul educațional sunt excluse creativitatea și rivalitatea interpersonală.

Un pericol formativ/dezvoltativ grav în educația muzicală îl constituie situația pedagogică de *insucces / succes*. Elevii cu o asemenea mentalitate din capul locului sunt „aruncați” în vidul situației de a ezita, de a fi nehotărâți în propriile potențialități. Aceasta este o cale directă spre complexare, care nu are un conținut propriu-zis, ci numai cauză. Implicarea pedagogică proiectată în lumea internă a persoanei, identificarea „fir cu fir,, a împrejurărilor și situațiilor care au provocat „eliminarea” factorilor formativ-pozitivi, poate conduce la cauzalitatea efectului complexității. De regulă, cauza unei asemenea situații se ascunde în faptul că elevii indicați sunt treptat izolați și calificați drept persoane pasive, inapte pentru o creativitate artistică eficientă. Opiniile lor nu sunt acceptate de către profesor și colegi, ceea ce ambiționează formarea unei *imagini de sine* mult subestimativă: „sunt un afon,, , „nu am talent,, , „n-am să reușesc,, etc. Asemenea fenomene au o aparență pronunțată, mai ales, la elevii perioadei de vârstă preadolescentină, care contestează sever oricare eșec/eroare acțională în exterior. Pe temeiul bagatelizării potențialităților sale reale, preadolescenții, de obicei, dau dovadă de un caracter slab, generat de sentimentele: *incombativității, incompetenței, inconsistenței, incongruenței, inconsecvenței*.

Paradigma de *succes personal/individual* este una deosebită de cea a *succesului de grup*, deoarece prima este caracteristică nu tuturor, ci numai copiilor/adolescenților care se preocupă de propriul succes ca parte componentă a *succesului public*. Evident, asemenea persoane se înscriu în categoria celor *proactivi* deopotrivă cu categoria care este centrată pe principiul succesului public, adică: *succes / succes*, fiindcă elevii ultimei categorii tind cu un efort și interes deosebit spre a se afirma în activitățile muzicale. Acești elevi înregistrează o eficiență înaltă în domeniu în cazul când tendințele individuale ridicate relaționează într-un mod reciproc avantajos cu tendințele globale ale grupului, mediului apartenent. De menționat că după paradigma de *succes/succes*, cea de succes personal/individual constituie și ea un factor real în contextul unei *educații muzicale proactive*.

Paradigma *succes/succes* este una ideală în conceptul eficienței muzical-artistice, fapt care implică o analiză detaliată a numelui a acestui compartiment al cercetării. *Proactivitatea*, concepută ca calitate/capacitate a personalității, adică redusă la un efect cu sensul unei acțiuni, unui lucru „bine făcut” constituie un concept superior particularităților, structurii și activităților care îl determină prin stabilirea unor legături trainice între stimulii exogeni preferențiali și lumea internă –toate fiind unite cu un pretext teleologic. Măsura în care aceste calități le realizează persoana, este determinată cu ajutorul sistemului de criterii, valori, imagini-scopuri de ordin primar sau secundar.

Categoria de *cantitate* constituie condiția și forma obligatorie în structura unei calități a procesului de achiziționare și schimbare/transformare. Însuși noțiunea de cantitate determină acțiunea umană prin numărul/ cantitatea de proprietăți, elemente, mărimi investite în procesul de dezvoltare. Spre exemplu, în muzică acțiunea de intonare vocală a unei melodii obligatoriu implică prezența următoarelor elemente: a) *psihologic*: gândire muzicală, auz muzical (timbral, melodic, armonic, de altitudine), simț tonal, memorie muzicală, simț ritmo-muzical; b) *fiziologic*: relaționare productivă dintre receptorul auditiv și centrele de dirijare cu mușcărele aparatului vocal; c) *estic*: exprimat prin faptul de a avea gust pentru frumos, pentru sonoritățile melodico-ritmice și armonice plăcute.

Succesul personal și public/global poate fi atât de natură pozitivă, cât și de natură negativă. Astfel, se consideră că rezultatul muncii este pozitiv dacă în procesul sau pe parcursul desfășurării acțiunii s-a produs o anumită *schimbare, transformare*, „*mutație favorabilă*”, [1, p. 5] sau dimpotrivă, s-a instaurat o stare de: „*opoziție cu scop negativ-distructiv*” [ibid.].

Principiul succesului personalității este raportat de filosofie la funcționarea legității de trecere sau *schimbare* a unei cantități într-o calitate. Între categoriile filosofice enunțate există o relaționare de interdependență și de contradicere. Calitatea nu poate exista fără o achiziționare cantitativă și viceversa. Unitatea de cuantificare a acestor două categorii și intensitatea relaționării implică noțiunea de *măsură*. Măsura constituie determinanta momentului de trecere a unei cantități într-o calitate sau, la concret, *mutației calitative* a acțiunii individuale. Calitatea reprezintă o caracteristică integratoare a rezultantei acționale. Spre exemplu, expresiile: „elevul evoluează în calitate de interpret” folosită cu sens practic sau: „evoluează în calitate de interpretant”, în sens teoretic, presupune anume o rezultantă a unei *calități* acumulate/ achiziționate printr-o serie de exerciții realizate anterior în domeniul dat.

Dacă admitem *succesul personal* drept ipoteză filosofică, atunci am putea afirma că o atare ipoteză ar putea deveni un principiu evident, fiind tot atunci raportat la modelul epistemologic al cunoașterii contemporane.

După cum menționam anterior, succesul persoanei într-o activitate este exprimat, de regulă, printr-o *reușită personală* sau *publică*, care coincide cu semnificația termenilor nominalizați în cazul când „sistemul de referință la care se raportează (...) este atașat unui anumit individ” [1, p.6]. În ipoteza *sistemului de referință* se înscriu valorile culturale, standardele eticii comportamentale etc.

Raportate la standardele social-culturale ale mediului, la tendințele individuale și scopurile finalităților educaționale, subiectul acțiunii muzicale își măsoară/verifică potențialitățile, își proiectează imaginar resursele fizice și spirituale necesare pentru realizarea scopurilor secundare și finale ale procesului. Raportul dintre ceea ce s-a obținut și ceea ce s-a consumat constituie randamentul eficienței succesului, care poate fi calculat prin formula:

$$E = S : C = \frac{E_n S_n}{E_n C_1}$$

E- eficiența; S –scopul final(global); C –consumul global (suma consumurilor elementare); E_n – eficiențele particulare, suma S_n .

Succesul uman într-o activitate anumită constituie acea stare de satisfacție pozitivă, care activează/stimulează persoana, îi multiplică puterile, siguranța întru a tinde spre o manifestare unitară, amplă și deplină. Această judecată ne conduce spre o altă problemă – cea a *cunoașterii de sine*, pe care Henri Ey o ramifică astfel: a) *cunoașterea sau percepția de sine* (self concept); b) *imagea de sine* (self image); c) *evaluarea și aprecierea de sine* (self esteem) *Percepția de sine* este un scop tatonat în termenii: **genetici** (a-și cunoaște sinele); **mediului** (modul de adaptare) și **educaționali** (valorificarea dirijată, proiectată, direcționată a potențialităților individuale).

Sinele/ autosul persoanei constituie o formație unică, al cărei grad de dezvoltare rezidă în nivelul de conștiință. Câmpul conștiinței presupune un spațiu în care conștiința depozitează fapte, automatisme, formând experiența trăită a persoanei: „îmbrăcată în forma câmpului: intenționalitate, scenă de reprezentare, organizare a prezentului” [5, p.131]. Printre cele mai eficiente modalități de utilizare a câmpului conștiinței elevului impunătoare pare a fi „proprietatea de a **varia** după voia subiectului” [ibid.]. Nu ne referim special la delimitările existente între noțiunile: *individ, persoană, personalitate*, deoarece ele sunt un obiect specific al științelor specializate: *antropologia filosofică, psihologia persoanei, sociologia* etc. În cazul nostru e semnificativ a menționa că „între individ, natură umană și persoană există raporturi de intercondiționare și interdependență. Astfel: „individul, ca o unitate biopsihologică a ființei umane, are o anumită esență (natură), care nu poate fi decât de ordin social și cultural și se manifestă ca persoană în cadrul unor raporturi interumane specifice” [3, p. 17].

Definitoriu în determinarea *sinelui*, vizat ca individ, persoană sau personalitate, îl constituie forma sa de a fi un subiect integru cu propriile sale particularități. Toate transformările / schimbările care au loc în sistemul persoanei / personalității, inclusiv și cele ce se referă la *conștiință și conștiința de sine*, conform afirmațiilor lui A.Leontiev (1975), au loc în activitate.

Cunoscând lumea prin intermediul activității, Eul („Ego”, termen lansat de către Sigmund Freud) se cunoaște, totodată, pe sine însuși, adică își formează *imaginea de sine* (self image). De menționat că factorul *sinelui* poate avea o influență pozitivă sau negativă în contextul proceselor de autoapreciere, adică care pot decurge cu un semn supraestimativ sau cu un semn subestimativ. Paradigma autoaprecierilor diferă de la o vârstă cronologică la alta, de la o persoană la alta. De exemplu, autoaprecierea succesului sau insuccesului personal la școlarii mici poartă un caracter, preponderent, obiectiv, pe când la elevii vârstei adolescentine aceeași acțiune este mult subiectivă, cu nuanțe de camuflare.

Principala, însă nu unica, forță motrică care angajează Eul să tindă mereu spre un **scop-imagine** de performanță într-un domeniu este cea de *nesatisfacție* interioară raportată la succesele altora, însă nu oricare, ci doar a celor valorice. Tensiunea unei asemenea nesatisfacții crește odată cu creșterea eficacității personale în domeniul respectiv. Succesele personale marcante ale elevului, de exemplu, în domeniul interpretării vocale, deopotrivă cu satisfacția „locală” trezesc insatisfacție pentru starea de lucruri în domeniile similare, care declanșează tendința de a excita cu succes în interpretarea instrumentală, receptarea și comentarea fenomenelor muzicale, improvizarea și compunerea muzicii. Deși gradul unei asemenea tensiuni de insatisfacție, cu referință la succes, diferă în dependență de vârsta, mediul, formele de inițiere (educație sau instruire profesională), esențială în acest context pedagogic devine „libertatea de a opta” [2, p.57]

Opțiunea constituie „cheia” cu ajutorul căreia găsim ieșire din orice situație, compensând nereușita într-o activitate / domeniu printr-un alt succes și determinând cauzalitatea efectului negativ, înlăturând-o fără a suferi pierderi în acțiunea vizată sau acțiunile similare ei. De exemplu, elevul a depus o muncă enormă în activitatea A (de interpretare la un instrument muzical), însă rezultatul, succesul nu satisface așteptările preconizate și atunci nu rămâne decât a opta pentru o activitate similară B (de interpretare vocală), fiindcă energia consumată de activitatea A nu se pierde, ea poate avea efect pozitiv pentru activitatea B. Similar este și efectul influenței inverse. În acest context, deopotrivă, este nevoie de a opta pentru activitățile: C; D; Zn, care ar avea efectul dorit pentru activitatea A. Ne-am referit la

exemplul ce vizează activitățile/acțiunile muzicale desfășurate într-un termen de timp îndelungat, deși esența exemplului are contribuții nemijlocite și asupra succesului sau insuccesului la însușirea unei teme de curs, unui ciclu, unui element al acțiunii, etc. În sensul filosofiei educaționale *limita opțiunii* face actorul acțiunii (elevul/studentul, profesorul) mai fericit, mai sigur. „Cu cât sfera noastră de activitate și de atingere este mai strâmtă, - menționează A.Schopenhauer, - cu atât suntem mai fericiți; cu cât este mai largă, cu atât suntem mai expuși la neliniște și la supărări” [6, p.145].

Conștiința de sine, „selful” constituie factorul de conținut și de structură în modelul succesului, fapt ce permite persoanei să fie independentă, abilă în alegerea răspunsului la oricare stimul, adică să poarte răspundere personală pentru ceea ce întreprinde și ceea ce obține în rezultatul acțiunii.

Omul, Eul trebuie să se conceapă ca *subiect* care influențează asupra situațiilor, împrejurărilor și sinelui său, totodată, conștientizându-se ca *obiect* care e supus a îndura influențele parvenite din exterior. Modul în care persoana răspunde la stimulii interni / externi, îi determină viziunea personală a sinelui și lumii, îi asigură succesul și-i întărește *siguranța, puterea, dinamismul* traseului în ocolirea eșecului.

Muzica este un mediu, o realitate a existenței, proprietățile căreia se manifestă în dependență de gradul de conștientizare fenomenologică. *Mediul muzical* poate influența subiectul pe cale directă, conform formulei scurtcircuitice, sau pe cale indirectă, mijlocitoare: *mediu muzical – mediu educațional – mediu individual / personalist*. Marcând rolul influenței „înspre”, este nevoie de a identifica dependența gândirii umane de lumea reală. Venind în contact cu lumea imaginilor artistice, reprezentărilor, conștiința caută să acorde acestora un statut al existenței reale. Arta deși este inspirată din realitate, nu este o dublare, o copiere a ultimei. Puterea transferului din real în spiritual, din paradigma de „a exista” în paradigma de „a fi” în schimbare, constituie principalul postulat al mișcării „înspre”. Există lumea materială, obiectivă, fără conștiință, însă e cu neputință să existe o lume spirituală fără „realitatea artistică”, iar aceasta din urmă, creează împrejurări care implică: *atitudini, eforturi, influențe cu semnificația „dinspre”*.

Principiul succesului personal și public/global atestă o interrelaționare reciproc avantajoasă cu categoria *timpului*, care este concepută ca „unul în raport cu altul” [4, p.277]. Dacă admitem că succesul persoanei în domeniul muzicii se desfășoară în timp, iar de la o persoană la alta timpul curge altfel, atunci e nevoie a stabili punctul *A* de la care pornim și punctul destinat *B* spre care intenționăm să ajungem, fiindcă „relativitatea însuși este relativă căci ea are la bază repere absolute”[ibid.]. În fiecare acțiune umană, la fel ca și în fizică,

putem stabili anumite repere absolute, elemente de speță (specifice). Aceasta ne orientează spre ideea, destul de importantă, în legătură cu organizarea acțiunii, că timpul, conform fizicii microscopice, nu neapărat trebuie „să curgă într-o direcție sau alta”(Nicolson Jain, 1980) Această judecată ne deschide un nou spațiu de a privi procesul de desfășurare a unei activități/acțiuni și rezultanta ei nu în mod *liniar*, ci în termeni de entropie, adică cu posibilitățile de: reversibilitate, ocolire, reluare, ciocnire, suprapunere / interferență etc.

În acest sens, rădăcinile sau cauzalitățile succesului/insuccesului trebuie căutate în modalitățile de cuantificare a energiei fizice și spirituale a persoanei, raportate fiind la sensul *entropic*, care amplifică tensiunea psihologică dintre constanta inițială și „traectoria” (dinamica) operațiilor concrete. Implicit, procesul reversibilității temporale și cuantificarea energiei consumate, consumarea și utilizarea ei în termeni de *non-stop* implică situația de „fluctuație” fără de care procesele *conștiinței de sine* ar fi lipsite de originalitate, adică ar genera o stare amorfă. Autoevaluarea, autocompararea succesului propriu și altora are loc în baza imaginilor actuale, celor formate în trecut și celor de viitor, prin manevrarea în timp și spațiu obținem o performanță viabilă, dar nu prin mișcarea liniară, lipsită de selectivitate, dezaprobare, discriminare, reconstruire, renovare. Tocmai de aceea, în sens pedagogic, se impun a fi examinate datele despre determinantele activității unei persoane prin modalitățile sistemice de organizare și autoorganizare a acesteia.

Activitatea nu constituie efectul propriu-zis al personalității, ci doar baza pentru realizarea relațiilor, atitudinilor individuale. Astfel, activitatea muzicală, care deopotrivă cu alte forme de activitate „constituie unități primare (bazice) pentru analiza psihologică a personalității” [7, p.201] caracterizează gradul proactiv al personalității în viziunea principiului eficientizării forțelor individuale, realizării tendinței de obținere a succesului.

Succesele persoanei elevului, de regulă, sunt concepute drept echivalențe ale unor rezultate înregistrate la finele ciclurilor de studiu. A reduce succesul numai la etapele finale ale educației (sfârșit de semestru, sfârșit de an școlar), evident, înseamnă să fi pierdut esența unei continuități sistemice. Succesul îl înregistrăm, de asemenea, în contextul bilanțului vizavi de însușirea unei teme, unor operații, acțiuni – structuri intermediare ale activității.

Succesul real, care are efect nu numai asupra activității, ci și asupra întregii personalități, este acela care se face văzut și care se menține în dinamică, care este clădit în baza realizării atitudinilor muzical-artistice și general-umane. Succesul real, adecvat așteptărilor individuale și valorilor acceptate, favorizează dinamica atitudinală față de activitate, amplifică tendințele proactive, iar toate acestea contrariază, se contrapun *succesului fictiv, înșelător, efemer*.

Succesul constituie nu numai un *act de săvârșire*, ci și unul de *schimbare* în creștere și *inovare*. Schimbarea este o știință mai mult simbolică, deoarece, dacă matematica, de exemplu, este considerată ca precizie și echivocitate, iar fizica – cunoașterea cauzelor schimbării, pedagogia și totul ce e legat de ea trebuie să se *s c h i m b e* deopotrivă/sau în ambianță cu obiectul educației - toate fiind raportate la un ideal performant, eficient și instrumentate de o ideologie educațională echilibrată.

Referințe bibliografice

1. Belous, Vitalie. *Bazele performanței umane*. Editura: Performantica, Iași, 1995.
2. Covey, Stephen, R. *Eficiența în 7 trepte sau un abecedar al înțelepciunii*. Traducere și adaptare de Gina Argintescu-Amza, Editura: A.L.L, Timișoara, retipărit în 1995, 1996, 1997.- 319 p.
3. Cristea, Mircea. *Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea estetică*. Editura: Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1994. – 160 p.
4. Drăgănescu, Mihai. *Inelul lumii materiale*. Editura: Științifică și enciclopedică, București, 1989. – 456 p.
5. Henri, Ey. *Conștiința*. Ediția a II-a. Trad. din l. Franc. De Dinu Grama. Editura: Științifică, București, 1998.- 418 p.
6. Schopenhauer, Arthur. *Aforisme asupra înțelepciunii în viață*. Editura: Albatros, București, 1992.- 251 p. // Traducere de Titu Maiorescu.
7. Леонтьев, Алексей. *Деятельность. Сознание. Личность*. Изд.: Политиздат. 1975.-307 стр.